

סיכומי הדף היומי

מחודדים | ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה | בפיך (קידושין ל')

לעילוי נשמת אימי מורתי מרת שיינדל חיה חוה גאסט ע"ה בת הר"ר משה רוזנבאום זצ"ל נלב"ע יום רביעי כ"ט טבת תשע"ד ת.נ.צ.ב.ה.

מערכת: 073-249-0403 | sikumhadaf@bezeqint.net

לעילוי נשמת אבי מורי הר"ר צבי בן ר' אברהם גאסט ז"ל נלב"ע י"ט תשרי תשס"ד לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה. לעילוי נשמת אחי הר"ר משה בן ר' צבי גאסט ז"ל נלב"ע ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת מרת פייע ציפורה גאסט ע"ה בת ר' מרדכי אשר ר' אברהם ז"ל נלב"ע כ"ט שבט תשכ"א ת.נ.צ.ב.ה.

הלימוד בעלון זה לע"נ מייסד ומקים "סיכומי הדף היומי - מחודדים" הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל בהרה"ח ר' בנימין ביינוש זצ"ל נלב"ע בצפרא דשבתא לסדר "בקרובי אקדש" כ"ו ניסן תשע"ז ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת הרב אברהם בן חיים גאסט ז"ל נלב"ע ו' טבת תש"ב ת.נ.צ.ב.ה.

שבת קודש פרשת מטות - כ"ד תמוז תשע"ט

דף ח' ע"א

בכור בזמן הזה מוכרין אותו תם חי, ובעל מום חי ושחוט, ומקדשין בו האשה - אבל בזמן שבית המקדש קיים אין מוכרין אותו תמים חי, לפי שעומד להקרבה ואינו ממונו של כהן.

כהנת שנתערבה ולדה בולד שפחתה - הגדילו התערבות משחררין זה את זה. וכל זמן שלא שחררו שניהם אוכלין בתרומה, שזה כהן וזה עבד כהן. וכששניהן ביחד בגורן גותנין להן תרומה, אבל לאחד מהן אין חולקין עד שיבוא חבירו, לסובר שאין חולקין תרומה לעבד אלא אם רבו עמו שמה יעלו אותו ליוחסין. נולד בכור בהמה בעדרן - בזמן הזה: ירעה עד שיסתאב ויאכל במומו לבעלים, ולא כשאר בכור בזמן הזה שצריך ליתנו לכהן והוא יאכלנו במומו, ומשום שהוא ממון כהן, אבל בהן אין איסור גזל, שכל אחד אומר אני כהן וזוכה בו, וממון המוטל בספק הוא, והמוציא מחבירו עליו הראיה. ובזמן שבית המקדש קיים: יטלנו ממנו גזבר ויתננו לכהן וודאי, ואין יכול להשהותו אצלו עד שיומם ולומר כהן אני וזכיתי בו תחילה, שאין לכהנים זכיה בבכור בזמן שבית המקדש קיים אלא משעת הקרבה.

בהמת בכור ומעשר שבעיר הנדחת - אין נהרגין. אם הוא תם, לפי שהוא ממון גבוה שאין לכהן חלק בה קודם הקרבה, ונאמר 'שללה' ולא שלל שמים. ואם הוא בעל מום - שנאמר 'בהמתה', ומשמע רק הנאכל בתורת בהמתה, יצאו בכור ומעשר שאין נמכרין באיטליז, ואין נשקלין בליטרא [מפני שהנאתן לבעלים, משא"כ שאר פסולי המוקדשין נמכרין - שהנאתן להקדש]. וכן אין שורפין כסף מעשר שני שבה לסובר מעשר שני ממון גבוה הוא, שנאמר 'שללה' ולא ממון גבוה.

אין עושין עיר הנדחת אלא בבית דין של שבעים ואחד - ולפיכך אין עיר הנדחת בזמן הזה.

הפקיד אצל חבירו שלמים או בכור או מעשר, וכפר ונשבע והודה - לרבי יוסי הגלילי משלם קרן וחומש ומביא קרבן, שנאמר 'ומעלה מעל בה', לרבות קדשים קלים שהם ממון בעלים ואנו קורים בו וכיחש 'בעמיתו'. ולבן עזאי בא לרבות את השלמים שהן ממונו, אבל לא מעשר. ולאבא יוסי בן דוסאי לא אמר בן עזאי אלא בבכור בלבד, אבל לא שלמים ולא מעשר.

וכל זה בבכור תם בחו"ל (או בכור בעל מום בא"י), וכרבי שמעון שאם באו תמימין יקרבו - ואע"פ כן ממון בעלים הוא שסתמו אין עומד להקרבה, אבל תם בא"י בזמן שבית המקדש קיים, אין לכהן חלק בו קודם הקרבה, ואינו ממון בעלים. (אבל שלמים הוא ממון בעלים אע"פ שהוא תם והוא בא"י, שאין לומר שבעליו זוכה בו לאחר הקרבה

משולחן גבוה).

דף ח' ע"ב

בכור בבית הבעלים - עושין תמורה. בבית הכהן - בא"י: אפילו הכהן אינו עושה תמורה, שעדיין לא זכה בו. בחו"ל: לרבי יוחנן בן נורי הבעלים אין עושה בו תמורה, אבל הכהן עושה בו תמורה, כיון שסתמו אינו עומד להקרבה זכה בו מחיים. ולרבי עקיבא גם הכהן אינו עושה בו תמורה, שמקיש קדושת תמורה לקדושת בכור שאינה חלה אלא בבית בעלים ולא בבית כהן. (כמבואר לעיל ז:).

הכהן מוכר בזמן הזה בכור תם חי לכהן אחר - אבל לא ימכרנו לישראל, שסתם בכור תם בזמן הזה נמכר בזול שצריך להשהותו עד שיומם, ונראה ככהן המסייע בבית הגרנות. רב אשי קנה בשר בכור מכהן, ולא חשש למסייע בבית הגרנות כיון שמכר לו ולא נתן במתנה, ואין חוששין שהכהן יוזיל לו כדי שיתן לו מתנות, שאומר מוטב שאמכרנו בשויו, שמה אם אני מניח להם מן הדמים לא יועילו לי כלום ולא יתנו לי בכורות שלהן (בוצינא טב מקרא).

אין רואין בכור לישראל אלא א"כ כהן עמו - שמה כשידע זה שמום קבוע הוא ואין כאן משום קדשים בחוץ, יאכלנו, ואינו חושש לגזל כהן, לכך אין מתירין לו עד שהכהן יבוא עמו ויהא מוכן ליתנו לכהן במומו. ולכן אין לפרש הטעם שאין מוכרים בכור תם לישראל - שמה יטיל בו מום ויבא למזמחה להתירו, שגם בזה לא יתיר לו החכם בלא שיבא עמו הכהן ויאמר נתתיו לו.

עד כמה ישראל חייב ליטפל בבכור? בדקה שלשים יום, ובגסה חמשים יום. ואם אמר לו כהן תנהו לי בתוך זמנו, לא יתננו לו, שנראה ככהן המסייע בבית הגרנות, שמצילו מלטרוד בו כדי שיתננו לו.

יום ראשון פרשת מסעי - כ"ה תמוז תשע"ט

דף ט' ע"א

ממירין מן הצאן על הבקר, ומן הבקר על הצאן, ומן הכבשים על העזים, ומן העזים על הכבשים, מן הזכרים על הנקבות, ומן הנקבות על הזכרים. מן התמימים על בעלי מומין, מן בעלי מומין על התמימים, שנאמר 'בהמה בבהמה'.

איזהו טוב ברע שעושה תמורה? בעלי מומין שקדם הקדשין את מומן, אבל קדם מומו את הקדשו אינו עושה תמורה, שנאמר 'לא יחליפנו ולא ימיר אותו טוב ברע או רע בטוב', שהיה יכול לומר 'או רע בו', למה נאמר 'בטוב' פעם שנית, ללמד שטוב מעיקרו עושה תמורה ולא רע מעיקרו.

הממיר טוב בטוב (תם בתם) לוקה - לאביי ק"ו הוא, מה טוב ברע שעושה לו מעלה לוקה, כ"ש טוב בטוב שהם שווים.

דף י' ע"א

המפריש קרבן לכפרת חבירו והומם - המקדיש נקרא בעלים לענין שמוסיף חומש כשהוא פודיהו ולא המתכפר, שנאמר 'ואם המקדיש יגאל את ביתו'. ולענין תמורה המתכפר עושה תמורה ולא המקדיש - שהרי בקרבן ציבור ושותפין אין עושים תמורה, ואילו מקדיש עושה תמורה הרי שייך תמורה בעשו שליח להקדיש.

הנזיר מתכפר בין משלו בין משל אחרים - שנאמר 'קרבנו לה' על נזרו' שהפריש משלו, 'מלבד אשר תשיג ידו' שהפרישו לו אחרים.

התורם משלו על של אחרים טובת הנאה של תורם - שנאמר 'את כל מעשר תבואתך ונתת', ומשמע מי שנוטל המעשר בידו ליתנו למי שירצה, ולא ביד חבירו שנתרם עליו.

אין ממירין אברין של חולין בעוברין של הקדש - שאם אמר תהא רגל בהמה זו תמורת עובר הקדש שבמעמי בהמה זו, אין הקדושה חלה על האבר. ולא עוברין של חולין באברים של הקדש - שאם אמר הרי עובר שבמעמי בהמת חולין זו תמורת רגל בהמת קדש זו, אין העובר קודש. ולא עוברין ואברים של חולין בשלימים של הקדש, ולא שלימים של חולין בעוברין ואברים של הקדש.

לרבי יוסי ממירין אברים בשלימים - שאם אמר הרי רגל בהמת חולין זו תמורה תחת בהמת קודש זו, חלה תמורה על האבר, ופשטה קדושה בכל הבהמה וקרבה, שהרי המקדיש מתחילה אבר ואומר רגלה של זו עולה כולה עולה, אף כשיאמר רגלה של זו תחת זו תהא כולה תמורה תחתיה. אבל אין ממירין שלימים של חולין באברים של הקדש.

דף י' ע"ב

לבר פדא אין קדושה חלה על עוברין - שאם הקדיש עובר במעי בהמה אינו קדוש ליקרב. ולרבי יוחנן קדושה חלה על עוברין. (ולמסקנא להלן יא. לדברי הכל בתם במעי תמימה קדושה חלה על העוברין).

הקדיש חטאת מעוברת וילדה - לרבי יוחנן שקדושה חלה על עוברין, אם רצה מתכפר בה, אם רצה מתכפר בוולדה, שהעובר קדוש אע"פ שנתכוין להקדיש את האם.

אמר זו תהא חטאת ועוברת עולה - לרבי יוחנן דבריו קיימין, שעובר אינו ירך אמו. וכן אם שייר את העובר, שאמר היא חטאת, וולדה חולין. ולבר פדא אין עובר חשוב להיות בפני עצמו, ואם שיירו לולד לקדושה אחרת אינו קדוש, אלא דינו כוולד חטאת. ואם אמר ולדה חולין לא אמר כלום.

כיצד מערימין על הבכורה? המבכרת שהיתה מעוברת, אומר מה שבמעיה של זו עולה, ילדה זכר הרי זו עולה. ולסובר שאין קדושה לעוברין, אין דין זה אלא כשהקדיש את העובר בקדושת דמים, שיביא בדמיו עולה, שקדושת דמים מפקיע מן הבכורה.

כל קדשים שקדם מום קבוע להקדישן ונפדו - חייבין בבכורה ובמתנות, ויוצאים לחולין ליגזו וליעבד. אבל קודם שנפדו פטורים מבכורה, שקדושת דמים מפקיע מן הבכורה, ואסורים בעבודה, שקדושת דמים אוסרת בעבודה.

האומר מה שבמעיה של זו עולה - האם מותרת בגיזה, אבל אסורה בעבודה, משום כחוש עובר שבה. ולסובר שאין קדושה לעוברין, אין דין זה אלא כשהקדיש את העובר לדמי עולה, וקדושת דמים אוסרת בעבודה.

אין ממירין שלימין של חולין בעוברין, שנאמר 'בהמה בבמה' ועובר אינה בהמה. ולסובר שאין קדושה לעוברין, נוהג דין זה בולדי קדשים, שכבר קדושים ועומדים. ואין

ואין זה עונש מן הדין, שלא גרע טוב מרע. ולרבה נקרא עונש מן הדין, ולמדים מ'טוב' הראשון שהוא מיותר, שהיה די לומר 'ולא ימיר אותו ברע או רע בו'.

'לא יחליפנו' - בהמת הקדש של אחרים על חולין שלו, והיינו אם אמר בעל ההקדש שכל הרוצה להמיר בבהמתו יבא וימיר, שאל"כ אין יכול להמיר בשל חבירו. 'ולא ימיר אותו' - בהמת הקדש שלו על בהמת חולין שלו. והוצרכו שניהם, שאילו נאמר רק 'לא יחליפנו' הייתי אומר שרק אם אמר תצא זו ותכנס זו לוקה, ולא כשמכוין שיהיו שתי הבהמות קדושות.

לתנא קמא ממירין אחד בשנים, ושנים באחד, אחד במאה, ומאה באחד - שנאמר 'בהמה בבהמה' ומצינו בהמות שקרויה בהמה, שנאמר 'ובהמה רבה'. ולרבי שמעון אין ממירין אלא אחד באחד, שנאמר 'והיה הוא ותמורתו יהיה קדש', מה הוא מיוחד אף היא מיוחדת. ועוד, שדווקא 'בהמה רבה' משמע בהמות, אבל 'בהמה' סתם משמע רק בהמה אחת.

לריש לקיש מודה רבי שמעון שממירין וחוזרין וממירין בהמה אחרת באותה בהמה ראשונה שהקדיש ואפילו עד מאה - שקדושה ראשונה של הקדש להיכן הלכה, ורק בבת אחת אין ממירין בה יותר מאחד. ולרבי יוחנן כשם שאין ממירין שנים באחד, כך אין ממירין וחוזרין וממירין.

דף ט' ע"ב

רבי אבין נסתפק לדברי האומר אין ממירין וחוזרין וממירין, אם חוזרין וממירין בשני גופין וקדושה אחת (וכן בשתי קדושות וגוף אחד) או לא. ואיך יתכן שני גופין וקדושה אחת? כגון שהפריש אשם להתכפר בו, והמיר בו, והומם וחללו על אחר, והמיר בזה האחר, ששתיהם מכח קדושה אחת של אשם, אבל שני גופין הם. (וכן שתי קדושות וגוף אחד, כגון שהפריש אשם להתכפר בו, והמיר בו, ואבד הראשון, ונתכפר באשם אחר, ונמצא הראשון וניתק לעולה, ושוב חזר והמיר באותו גוף לאחר שיש בו קדושה אחרת של עולה).

ולצד שאין ממירין לפי שכבר המירו באותה קדושה (או באותו גוף) נסתפק רבי אבין אם חוזרין וממירין בשני גופין ושתי קדושות, או לא. וכגון שהפריש אשם להתכפר בו, והמיר בו, והומם וחללו על אחר, ואבד הראשון, ונתכפר באשם אחר, ולאחר מכן נמצא הראשון וניתק לעולה, מהו שיחזור וימיר בו, כיון שקדושה אחרת היא, וגם גוף אחר הוא, או שאינו חוזר וממיר כיון שכבר המיר באשם ראשון. ולא נפשט.

ללשון שני נסתפק רב אבין תחילה אם חוזרין וממירין בשני גופין וקדושה אחת, ולצד שאין חוזרין וממירין, נסתפק אם חוזרין וממירין בשתי קדושות וגוף אחד, שבזה יותר מסתבר שחוזרין וממירין. ולא נפשט. (וללשון זה לא נסתפק בשני גופין ושתי קדושות, שבוודאי חוזרין וממירין).

הקדש ראשון מוסיף חומש, ואין הקדש שני מוסיף חומש. כגון שהומם הראשון וחיללו על אחר, והומם השני וחיללו, אינו מוסיף עליו חומש. וכן אם המיר בראשון, התמורה היא הקדש שני ואין מוסיפין עליו חומש. שנאמר 'ואם המקדיש יגאל את ביתו ויסף חמישית', המקדיש ולא המתפיס.

ונסתפק רבי אבין: בשתי גופין וקדושה אחת אם מוסיף חומש בשני או לא (וכן בשתי קדושות וגוף אחד). ולצד שאינו מוסיף, נסתפק בשני גופין ושתי קדושות. ולא נפשט. וללשון שני נסתפק בשני גופין וקדושה אחת, ולצד שאינו מוסיף נסתפק בגוף אחד ושתי קדושות, אם אינו מוסיף לפי שקדושה אחרת היא, או שמוסיף לפי שהוא אותו הגוף. ולא נפשט.

עושי תמורה רק במעי אמן, אבל כשנולדו עושים תמורה לשיטת רבי יהודה שהולד עושה תמורה. (אבל לחכמים אין הולד עושה תמורה).

לרבי יהודה המקדיש אבר אחד של בהמה לא פשטה הקדש בכולה. ודוקא באבר שאין הנשמה תלויה בו, אבל אם הקדיש אבר שהנשמה תלויה בו פשטה קדושה בכולה. ודוקא בתחילת הקדש, אבל בתמורה, כגון שהמיר אברים של בהמת חולין בשלמים של הקדש, אין קדושת תמורה חלה על גוף הבהמה, אפילו באבר שהנשמה תלויה בו.

יום שלישי פרשת מסעי - כ"ז תמוז תשע"ט

דף י"א ע"א

מקדישין אברין - כלומר שמקדיש אבר אחד של בהמה, וממירין אחר כך באותה בהמה, לפי שהקדושה פשטה בכל הבהמה. ואפילו רבי יהודה הסובר שהאומר רגלה של זו עולה לא פשטה קדושה בכולה, מודה בהקדיש אבר העושה אותה טריפה שפשטה קדושה בכולה. אבל אין ממירין אברים בהן, אם אמר אבר בהמה זו תמורה תחת שלימה זו לא קדשה.

עוברים שקדשו במעי אמן, כגון ולד קדשים, אע"פ שאין קדושים, אין ממירין בהן כל זמן שהן במעי אמן. אבל כשנולדו, לרבי יהודה ממירין בהן.

השוחט את החטאת ומצא בה בן ארבע חי - י"א שאינה נאכלת אלא לזכרי כהונה ואינה נאכלת אלא לפני מן הקלעים, ואינה נאכלת אלא ליום אחד, וי"א שנאכלת לכל אדם, ונאכלין בכל מקום, ואינן נאכלין בעזרה. ללשון ראשון - נחלקו בבהמת קדשים שנתעברה, שלתנא בתרא ולדות קדשים בהוויתן הם קדושים, כלומר בלידתן, אבל במעי אמן אינן קדושים. ולתנא קמא במעי אמן הן קדושים. וללשון שני - אין כאן מחלוקת, אלא שאם נתעברה לאחר הקדשה, נאכלת העובר לכל אדם שוולדות קדשים בהוויתן הן קדושים, וכשהקדישה מעוברת דין העובר כאמה לרבי יוחנן שקדושה חלה על העוברין.

כלאים, טרפה, ויוצא דופן, טומטום ואנדרוגינוס - לא קדושים בתמורה, שאם הן חולין והמירן בבהמת קדשים אינם נתפסין, וכל שכן אם הקדישם ממש אינן קדושים. ולא מקדישין לעשות תמורה, שאם הן קדושים והמיר בהמת חולין בהן אינה תמורה. ואיך יתכן שהן קדושים? במקדיש בהמה ואחר כך נטרפה, ובמקדיש ולד במעי אמו ויצא דרך דופן. וי"א בוולדות קדשים וכרבי יהודה שהוולד עושה תמורה.

למסקנת הגמרא לרברי הכל קדושה חלה על העוברין בתם במעי תמימה. ולא נחלקו רבי יוחנן ובר פדא אלא בתם במעי בעלת מום, שלבר פדא כיון שאין מקדישין את אמו בקדושת הגוף, גם הוולד לא קדוש, ולרבי יוחנן חשובין כשני בהמות, ש'עובר לאו ירך אמו', ומקדישין את העובר אע"פ שאין מקדישין את האם.

דף י"א ע"ב

האומר רגלה של זו עולה - לרבי מאיר ורבי יהודה תמכר לצרכי עולות, ודמיה חולין, חוץ מדמי אבר שבה, שנאמר 'ממנו לה' יהיה קודש', ממנו לה' ולא כולו לה'. והלוקח יוצא בה ידי חובתו כשאמר הרי עלי עולה בחייה, כלומר הרי עלי להקריב כל האברין שהבהמה חיה ממנה, והרי כן עשה שהמוכר לא הקדיש אלא אבר שאינה חיה ממנו. ולר' יוסי ור' שמעון כולה עולה, שנאמר 'כל אשר יתן ממנו לה', כשהוא אומר 'היה קדש' לרבות את כולה.

ולא נחלקו אלא כשהקדיש אבר שאין הנשמה תלויה בה, אבל אם הקדיש אבר שהנשמה תלויה בה, מודה רבי יהודה שכולה עולה. ונחלקו אמוראים מה נחשב לרבר שהנשמה

תלויה בה: לרב חסדא כל שעושה אותה טריפה, שסובר הטריפה אינה חיה. ולרבא דבר שעושה אותה נבילה, אבל דבר שעושה אותה טריפה לא, שהטריפה חיה. אבל אם הקדיש הירך וחלל שלה כולה עולה, אע"פ שהיא חיה, כיון שעושה אותה נבילה. ולרב ששת אין כולה עולה עד שיקדיש דבר שהיא מתה, אבל חלל וירך שלה אין עושה אותה נבילה כיון שהיא חיה.

גיטלה ירך מן הבהמה וחלל שלה והיא חיה - לרבי אלעזר ורבא נבילה היא, ולרב ששת אינה נבילה.

הקדיש רגל של עוף - נסתפק רבא אם פשטה קדושה בכולה כמו בבהמה או לא.

הקדיש זכר לדמיו קדוש קדושת הגוף. ואם הקדיש רק אבר לדמיו - נסתפק רבא אם אומרים מיגו שחל עליו קדושת דמים חל עליו קדושת הגוף, ומיגו שחל על האבר פשטה קדושה בכולה, או שאין אומרים 'מיגו' שני פעמים.

הקדיש אבר של בהמה - נסתפקו בגמרא אם מותר בגיזה או לא. ואע"פ שבכור שיש בו שותפות לישראל וגוי מותר בגיזה, היינו משום שלא חלה עליה קדושה כלל, אבל כאן חלה קדושה על האבר. וי"א ששם אין בידו להקדישו. שהרי יש לגוי שותפות בו, וכאן בידו להקדישו.

הקדיש עורה - נסתפק אביי אם מותרת בעבודה מן התורה או שאסורה מפני שמכחיש העור. ומדרבנן וודאי אסורה, וכדין האומר מה שבמעיה של זו עולה, שאסורה בעבודה מפני כחוש עובר שבה. ובגיזה מותרת אפילו מדרבנן, לפי שאינה מכחשת אותה.

יום רביעי פרשת מסעי - כ"ח תמוז תשע"ט

דף י"ב ע"א

הקדיש בהמה מעוברת חוץ מעוברת, שאמר היא שלמים וולדה חולין, ושחטה בפנים, או שהקדיש בהמה ונתעברה למ"ד וולדות קדשים בהוויתן הן קדושים, וכל זמן שהעובר במעי אמו חולין הוא, ושחטה בפנים - אינו עובר משום שוחט חולין בעזרה, שלא שייך בו 'כי ירחק ממך המקום וזבחת', שאינו יכול לשחוט בהמה זו אלא בעזרה.

אמר היא חולין וולדה שלמים (לסובר קדושה חלה על העוברין) ושחטה בחוץ - אינו חייב משום שחוטי חוץ, שלא שייך בו 'והביאום לה', וכל שאינו ראוי לפתח אהל אין חייבין עליו בחוץ.

סאה של תרומה שנפלה לפחות ממאה חולין ונדמעו, ונפל מן המדומע למקום אחר - לרבי אליעזר מדמע כתרומה ודאי, שאם נפלה סאה מן הדימוע למקום אחר ואין שם מאה סאין לבד סאה זו כולן אסורין, שאני אומר סאה שנפלה לתוך הדימוע, היא סאה שעלתה וחזרה ונפלה לתוך האחרים. ולחכמים אינה מדמעת אלא לפי חשבון שבה, כגון אם נפלה תחילה סאה של תרומה לתוך כ"ד סאין של חולין, עכשיו כל סאה וסאה שיש בדימוע אחד מכ"ד שבו תרומה, נמצא שבכל סאה יש לוג תרומה, ואם חזרה ונפלה סאה מאותו דימוע לחולין אחרים, אם יש שם ע"ז לוגין אחרים של חולין, מצטרפין עם כ"ג לוגין חולין שבסאה זו, ומבטלין את לוג התרומה.

לחכמים אין המחומץ מחמץ אלא לפי חשבון - כגון עיסה של חולין שנתחמצה בשאור של תרומה, הרי כולה אסורה. ואם נפל מאותה עיסה לתוך עיסה אחרת של חולין וחמיצתה, אינה אוסרתה אלא לפי חשבון שאור תרומה שמעורב בה, כלומר אם נפל בעיסה אחרונה מן הראשונה שיעור גדול כל כך שיהא בו משאור של תרומה שנתחמצה ממנו כדי לחמץ את האחרונה, אסורה אף האחרונה, ואם בין הכל מה שנפל מן הראשונה לתוך האחרונה אין בה אלא כדי לחמץ אחרונה, מותרת האחרונה, שלא נפל בה

אין תמורה עושה תמורה - שנאמר 'ותמורתו', ולא תמורת תמורתו.

לחכמים אין הולד עושה תמורה - שנאמר 'הוא' ולא ולד. ולרבי יהודה הולד עושה תמורה, שנאמר 'יהיה' לרבות את הולד. וחכמים דורשים מ'יהיה' לרבות שוגג כמזיד, כגון אם סבור להמיר לבן והמיר שחור תמורתו תמורה.

העופות והמנחות - אין עושין תמורה, שלא נאמר אלא בהמה.

הציבור והשותפין - אין עושין תמורה, שנאמר 'לא יחליפנו ולא ימיר' בלשון יחיד. קדשי בדק הבית - אין עושין תמורה. והטעם: לחכמים שנאמר קרבן, וקדשי בדק הבית לא נקראו קרבן, ואע"פ שקרויים 'קרבן ה' אינם קרויים 'קרבן לה'. ולרבי שמעון אע"פ שקרויים קרבן אין עושין תמורה, לפי שמעשר בכלל היה, ויצא, לומר לך, מה מעשר קרבן יחיד, יצאו קרבנות צבור, ומה מעשר קרבן מזבח, יצאו קרבנות בדק הבית. ומה מעשר דבר שבא בחובה (למעט עולה הבאה מן המותרות - ראה ע"ב), ואינו בשותפות.

קדשי בדק הבית אין חייבין עליהם משום שחוטי חוץ, אע"פ שקרויים קרבן (לרבי שמעון) - שנאמר 'ואל פתח אהל מועד לא הביאו', הבא אל פתח אהל מועד חייבין עליו משום שחוטי חוץ, ולא מי שאינו בא לפתח אהל מועד.

דף י"ג ע"ב

לרבי יצאה מעשר בתמורה - לפי שיש בו שני סוגי תמורה, תמורת שמו, והיינו שקרא לאחד עשר עשירי, ותמורת גופו, והוא שהמיר גופו כשאר תמורה, וכדי שלא נאמר שמאחר שנתרבה בו תמורת שמו, אין לך בו אלא חידושו ואין בו תמורת גופו, לכך הוצרך לרבות תמורת גופו.

אלו חילוקי הדינים בין תמורת שמו לתמורת גופו: א. תמורת שמו קריבה שלמים, תמורת גופו אינה קריבה, שלמדים 'העברה' מבכור שאין תמורתו קריבה. ב. תמורת שמו נגאלת אם נפל בה מום כדין שלמים, תמורת גופו אינה נגאלת, שנאמר 'הוא ותמורתו יהיה קודש לא יגאל'. ג. תמורת גופו חלה על דבר הראוי ועל דבר שאינו ראוי, כגון בעל מום, ותמורת שמו אינה חלה אלא על דבר הראוי בלבד כשאר קדשים שאין חלים על בעל מום אם קדם מומן להקדשן.

עולת נדבה - עושה תמורה כעולת חובה.

עולה הבאה מן המותרות - כגון אשם שניתק לרעה שדמיו קריבין עולה, או שהפריש מעות לחטאתו ואשמו וניתותרו, שמביא באותן דמים עולה - לסובר שהיא באה לנדבת ציבור אין עושה תמורה לפי שאין תמורה בציבור, ולרבי אליעזר באה לנדבת יחיד ועושה תמורה. ולרבי שמעון אע"פ שבאה ליחיד אין עושה תמורה, שלמדים ממעשר שרק דבר הבא בחובה עושה תמורה.

ספיקו של רבי אבין (לעיל ט). לענין אשם שהפריש להתכפר בו, והמיר בו, והזמם וחללו על אחר, והמיר בזה האחר - הוא למי שסובר כרבי שמעון לענין שאין ממירין וחוזרין וממירין, וסובר כרבי אליעזר שעולה הבאה מן המותרות עושה תמורה.

הדרן עלך הכל ממירין

יום שישי פרשת מסעי - א' מנחם-אב תשע"ט

פרק שני - יש בקרבנות

דף י"ד ע"א

יש בקרבנות יחיד שאין בקרבנות הציבור: קרבנות יחיד עושין תמורה וקרבנות ציבור אין עושין, קרבנות יחיד יש מהן שנוהגות בזכרים ובנקבות, כגון שלמים, קרבנות ציבור אין נוהגין אלא בזכרים. קרבנות יחיד חייבין באחריותן

מן התרומה כדי לחמץ. ולרבי אליעזר אין צריך שיהא שם מן האיסור כדי לחמץ, אלא האיסור וההיתר מצטרפין.

שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך העיסה, ולא בזה כדי להחמיץ ולא בזה כדי להחמיץ, ונצטרפו וחימצו - לחכמים בין שנפל איסור לכתחילה, ובין שנפלה איסור בסוף, לעולם אין אסור עד שיהא באיסור כדי להחמיץ. ולרבי אליעזר אחר אחרון אני בא, שהוא גורם את החימוץ, ואם נפל האיסור בסוף אסורה. (ואם נפל ההיתר בסוף מותר רק כשקדם וסילק את האיסור, אבל אם הניח את האיסור, מצטרף האיסור עם ההיתר לחמץ, שזה וזה גורם אסור).

דף י"ב ע"ב

מקוה שיש בו כ"א סאה מי גשמים - לרבי אליעזר בן יעקב ממלא בכתף י"ט סאה מים שאובים, ועושה חריץ וגומא למרחוק, ויערה מן הדלי לתוך הגומא, ויקלחו המים דרך החריץ לתוך המקוה, והן טהורין, שהשאיבה מטהרת ברבייה ובהמשכה, כלומר כשהרוב מי גשמים והמיעוט בהמשכה. ולשיטת חכמים אפילו אם כל המקוה מים שאובים כשירה בהמשכה.

שלושת לוגין מים שאובין שנפלו למים - לחכמים בין בשנים ושלשה כלים, ובין בארבעה וחמשה כלים, פוסלים את המקוה. וליוסף בן חוני בשנים ושלשה כלים שנפל לוג שלם מכל כלי פוסל את המקוה, בארבעה וחמשה כלים אין פוסלין, כיון שלא נפל לוג שלם מכל כלי.

לחכמים אין מי חטאת כשרים א"כ ניתנו המים תחילה ואח"כ האפר, אבל אם נתן את האפר תחילה פסולים. ולרבי שמעון לכתחילה יתן אפר על גבי מים, ואם הקדים אפר למים כשר. וכן נחלקו לענין עפר סוטה, שלחכמים אם הקדים את העפר למים פסול, ולרבי שמעון לכתחילה יקדים מים לעפר, ובדיעבד אם הקדים את העפר כשר.

וטעם המחלוקת: לחכמים שבעפר סוטה נאמר 'ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן ונתן אל המים', שיתן עפר ע"ג מים, וכן באפר חטאת נאמר 'מים חיים אל כלי' שיתן המים בכלי תחילה. ומה שנאמר 'ונתן עליו' בא ללמד שלאחר שיתן האפר אל המים יערבם יפה. לרבי שמעון נאמר במי חטאת 'ונתן עליו' ונאמר 'אל כלי' ללמד שאם רצה מקדים מים ואם רצה מקדים עפר, ושינה הכתוב לומר 'עפר' ולא 'אפר', לדון גזירה שוה מסוטה שלכתחילה יתן עפר על מים, ולדון סוטה מחטאת שבדיעבד אם הקדים את העפר כשר.

לרבי אליעזר בית הפרס עושה בית הפרס, שאם חרש בית הפרס וארבע שדות סביבותיה, כולן נעשו בית הפרס. ולחכמים אין בית הפרס עושה בית הפרס רק לשני שדות, שדה לכאן ושדה לכאן לפי דרך חרישתו, אבל לא לארבע רוחות שאין חורשין שתי וערב, וגם אותן שתי שדות אין כולן בית הפרס, אלא כשיעור מלא מענה שהוא מאה אמה.

יום חמישי פרשת מסעי - כ"ט תמוז תשע"ט

דף י"ג ע"א

החורש את הקבר - עושה בית הפרס מלא מענה, והוא מאה אמה. שכך שיערו חכמים שבשיעור זה ראויות העצמות להתגלגל ע"י המחרישה.

השותפין שתרמו זה אחר זה - לרבי אליעזר תרומת שניהם תרומה, שהרי לשניהם חלק בו. לרבי עקיבא אין תרומת שניהם תרומה ואפילו של ראשון, שמכיון שחזר השני ותרם, גילה דעתו שלא רצה בתרומת הראשון, ונמצא ששניהם תרמו שלא מדעת. לחכמים, אם תרם הראשון כשיעור אין תרומת השני תרומה, ואם לא תרם כשיעור תרומת השני תרומה.

שנה ששאלו ישראל מלך - היתה שנה עשירית של שמואל. ולאחר ארבעים שנה מרד אבשלום, שעשר שנים מלך שמואל בעצמו, שנה אחת מלך שמואל, שנים מלך שמואל בעצמו, ושלושים ושש מלך דוד.

שבת קודש פרשת מסעי - ב' מנחם-אב תשע"ט

דף ט"ו ע"א

חטאת היחיד שכפרו בעליה, שאבדה ונתכפר באחרת ונמצאת הראשונה - מתה. וחטאת של צבור - לת"ק אינה מתה, ולרבי יהודה תמות. ר"ש מביא ראיה לתנא קמא, שהרי חמש חטאות מתות, מה שלש מהן שייך רק ביחיד ולא בציבור, והן ולד חטאת, תמורת חטאת, וחטאת שמתו בעליה, אף שכפרו בעליה ושעברה שנתה רק ביחיד מתות ולא בציבור.

המקדיש חטאתו ואבדה, והפריש אחרת תחתיה, ונמצאת הראשונה קיימת, והרי שתיהן עומדות - איזו מהן שירצה יביא, אבל לא יביא שתיהן, שנאמר 'ביאנה' אחת ולא שתיים. ואותה שניה מה תהא עליה, לרבי יהודה תרעה, ולרבי שמעון תמות. ולא אמר רבי יהודה שתרעה אלא כשהיא אבודה בשעת הפרשה ונמצאת קודם הקרבה, אבל אם היתה אבודה בשעת כפרה מתה. וי"א שלשיטת רבי, מתה גם באבודה בשעת הפרשה, ולשיטת חכמים תרעה, ולא תמות אלא כשנמצאת לאחר שנתכפרו בעלים.

דף ט"ו ע"ב

הבאים מהשבי בני הגולה הקריבו י"ב פרים, צ"ו אילים, ע"ז כבשים, י"ב שעירים. והיו חטאות על ע"ז שעשו בימי צדקיהו, י"ב חטאות אחת לכל שבת, ואותן שעירין נשרפין חוץ למחנה ואינן נאכלין. ללשון ראשון אלו שחטאו בע"ז כבר מתו - וחטאת צבור שמתו בעליה אינה מתה (גם למ"ד חטאת ציבור שכפרו בעליה אינה מתה), לפי שאין הציבור מתים. שהרי מקריבין שעירי רגלים ור"ח מתרומת הלשכה, אע"פ שאפשר שבעלי מעות אלו כבר מתו. ללשון שני הקריבום על אלו שחטאו בע"ז בבית ראשון וחיו עד בית שני, והן היו רוב הקהל. ואע"פ שמזידין היו, הוראת שעה היתה להקריב חטאת גם על המזיד, וכן מנין ע"ז הכבשים הקריבו בהוראת שעה.

כל אשכולות שעמדו לישראל מימות משה עד שמת יוסף בן יועזר - היו למדין תורה כמשה רבינו. מכאן ואילך לא היו למדין תורה כמשה רבינו, ואע"פ שנשתכחו שלשת אלפים הלכות בימי אבלו של משה, והלב נתמעט שלא היו יודעים להחזיר אותן ששכחו מתוך פלפול, אלו שלא נשתכחו היו למדים כמשה.

וי"א שכל אשכולות שעמדו לישראל מימות משה עד שמת יוסף בן יועזר איש צרידה לא היה בהם שום דופי, שלא נחלקו בשום דבר שעדיין לא נתמעט הלב - מכאן ואילך היה בהן שום דופי, שנחלקו לענין סמיכת שלמים ביום טוב, ויוסי בן יועזר עצמו נחלק רק בסוף ימיו שנתמעט לבו.

אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל.

כל מקום שאמרו מעשה בחסיד אחד - או ר' יהודה בן בבא או ר' יהודה בר אילעאי.

יום ראשון פרשת דברים - ג' מנחם-אב תשע"ט

דף ט"ז ע"א

שלשת אלפים הלכות נשתכחו בימי אבלו של משה, ואף חטאת שמתו בעליה נשתכחה אז. ולא רצו יהושע שמואל ופינחס לשאול, משום 'לא בשמים היא'. ואלעזר השיב להם 'אלה המצות' שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה.

ובאחריות נסכיהם, כלומר יש מהן מאותן שקבוע להן זמן שאפילו עבר זמנם חייבין להקריבן לאחר זמן, אבל קרבנות ציבור שיש להן זמן אם עבר זמנם אין חייבין באחריותן ולא באחריות נסכיהן, אבל חייבין באחריות נסכיהן משקרב הזבח, שאם קרב בזמנו ולא קרבו נסכים עמו חייבין להקריבם אפילו מכאן ועד עשרה ימים.

יש בקרבנות ציבור שאין בקרבנות יחיד: שקרבנות הציבור דוחין את השבת ואת הטומאה, וקרבנות יחיד אין דוחין. ולרבי מאיר אין הטעם תלוי אלא בקביעות זמן, אותן שזמנן קבוע שאם עבר הזמן אין להן תשלומין דוחין שבת וטומאה אפילו הן של יחיד, כגון חביתיה כהן גדול ופר של יום הכיפורים, וכל שאין להן זמן קבוע אינם דוחין שבת וטומאה אפילו הן של ציבור, כגון פר העלם דבר של ציבור ושעירי עבודת כוכבים.

עולת העוף באה אפילו נקיבה - שתמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות.

כל היום כשר למוספין - שנאמר 'דבר יום'. ואם עבר היום ולא הביאן אינו חייב באחריותן, שנאמר 'ביומו'. ואם קרב הזבח חייב באחריות נסכים בין בלילה ובין למחר, שנאמר 'מנחתם ונסכיהם' בלילה, 'מנחתם ונסכיהם' למחר. וי"א שנאמר 'מלבד שבתות ה'.

ולא אמרו שנסכים קרבים בלילה אלא כשלא הביאן עם הזבח - אבל אם הביאן עם הזבח קידשן שחיטת הזבח ואין קרבין אלא ביום כזבח עצמו, שנאמר 'ולנסכיכם ולשלמיכם', מה שלמים ביום, אף נסכים ביום.

דברים שדרכן ליקרב בלילה - כגון אברים ופדרים, מקריבין אותן מבוא השמש, ומתעכלין והולכין כל הלילה. ואפילו דברים שדרכן ליקרב ביום, כגון הקומץ הלבונה ומנחת נסכים (שבאה עם הזבח), מעלן עם בוא השמש סמוך לשקיעה, ומתעכלין והולכין כל הלילה.

כל הקרב ביום - אין קדוש בכלי שרת אלא ביום. וכל הקרב בלילה, קדוש בלילה. וכל הקרב בין ביום בין בלילה, קדוש בכלי בין ביום ובין בלילה.

דף י"ד ע"ב

כותבי הלכות של תורה שבעל פה - כשורפי תורה, שאין מצילין אותן בשבת בפני הדליקה, וי"מ שאסור להשהותן כתובים. והלמד מהן, אינו נוטל שכו.

כתוב אחד אומר 'כתוב לך את הדברים האלה', וכתוב אחד אומר 'כי על פי הדברים האלה' - לומר לך דברים שעל פה אי אתה רשאי לאומרן בכתב, ושבתב אי אתה רשאי לאומרן על פה. וי"א אלה אתה כותב, ואין אתה כותב הלכות. ודבר חדש מותר, וכן נהגו רבי יוחנן וריש לקיש לעיין בספרי אגדות בשבת, משום 'עת לעשות לה' הפרו תורתך'.

מי שנזדמנו לו נסכים בלילה - מקדישן בלילה בכלי ומקריבין, שמאחר שנסכים הבאים מחמת עצמן קרבין בלילה, גם קדושים בלילה. ועלות השחר פוסלת בנסכים אלו כאברין.

מקריבין בחול המועד: נדרים ונדבות, שנאמר 'לבד מנדריכם ונדבותיכם', עולת יולדת ומצורע, שנאמר 'ולעולותיכם', מנחת סוטה ומנחת קנאות, שנאמר 'ולמנחותיכם'. שלמי נזיר שנאמר 'ולשלמיכם'. ולמסקנא שלמי נזיר בכלל נדרים ונדבות שנקרא 'נידר ונידב', ו'לשלמיכם' בא לרבות שלמי פסח.

כל שנידב ונידר קרב בבמת יחיד, ושאינו נידב ונידר אינו קרב בבמת יחיד - נזירות למסקנא נקרא נידב ונידב וקרב בבמה, שהרי אבשלום הלך להקריב את קרבן נזירותו בחברון.

וי"א שאלך ושבע מאות קלין וחמורין, וגזירות שוות, ודקדוקי סופרים נשתכחו בימי אבלו של משה, ואעפ"כ החזיר עתניאל בן קנז מתוך פלפולו.

כלב בנו של חצרון - ונקרא בן יפונה לפי שפנה מעצת מרגלים. ואביו החורגו היה קנז, ונתן כלב את בתו 'עכסה' לאחיו (בן חורגו) עתניאל בן קנז.

בשעה שהתלמיד הולך אצל רבו ואומר לו למדני תורה - אם מלמדו מאיר עיני שניהם ה', ואם לאו, מי שעשאו חכם לזה עושה אותו טיפש, ומי שעשאו טיפש לזה עושה אותו חכם. וי"א בשעה שעני הולך אצל בעל הבית ואמר פרנסני, אם מפרנסו מוטב, ואם לאו מי שעשאו עשיר לזה - עושה אותו עני, עני לזה עושה אותו עשיר.

דף ט"ז ע"ב

רבי שמעון דרש: חמש חטאות מתות, ולד חטאת, ותמורת חטאת, וחטאת שמתו בעליה, וחטאת שכפרו בעליה, וחטאת שעברה שנתה. אי אתה יכול לומר ולד חטאת בציבור, שאין חטאת נקבה בציבור. ואי אתה יכול לומר תמורת חטאת בציבור, שאין ציבור עושין תמורה. ואי אתה יכול לומר חטאת שמתו בעליה בציבור, שאין הציבור מתים. שכפרו בעליה ושעברה שנתה לא מצינו אם נוהגות בציבור או לא, ילמד סתום ממפורש, מה מפורש ביחיד ולא בצבור, אף בשכיפרו בעליה ושעברה שנתה ביחיד ולא בציבור.

ואע"פ שאין דנין אפשר משאי אפשר - לא ניתנו מסיני אלא ארבעה חטאות שמתות, והחמישית נאמר להן שרועה, ושכחו איזו היא והחמירו על כל החמשה שימותו, ובהכרח שניתנו לענין יחיד וילמד סתום מן המפורש, שלענין ציבור לא שייך אלא בשנים ולא בארבעה. ולרבי נתן אחת נתנה להן שמתה והארבעה לרעה, והעמידוה על חמש, ושתי שכחות שכחו, הא' אם היא מאלו שלא שייך בציבור או מאלו ששייך בציבור, ועוד שכחו איזו היא, ולכך הוצרכו להחמיר בכל החמשה. וילמד סתום מן המפורש שאינו אלא ביחיד.

יום שני פרשת דברים - ד' מנחם-אב תשע"ט

דף י"ז ע"א

חומר בקדשים מבתמורה: שהקדשים עושין תמורה, ואין תמורה עושה תמורה. הצבור והשותפין מקדישין, ולא ממירין. מקדישין עוברין ואברים, אבל לא ממירין.

חומר בתמורה מבקדשים: שאם המיר בעלת מום בתמימה של הקדש, חלה עליה קדושה חמורה כ"כ שאם יפדה לא תצא לחולין, אלא כדין קדשים שקדם הקדשן את מומן שכשפודין אותן אין בהן היתר גיזה ועבודה אלא היתר אכילה, משא"כ בקדשים שאם קדם מומן להקדשן יוצאין לחולין ע"פ פדיון ליגזז וליעבד.

לרבי יוסי בר' יהודה יש חומרא נוספת בתמורה שעשה בה שוגג כמזיד, ולא עשה שוגג כמזיד במקדשין. שנאמר בתמורה 'יהיה קודש' לרבות שוגג כמזיד.

ומה נקרא שוגג? א. י"א כסבור שמותר להמיר, בתמורה לוקה, ובקדשים אינו לוקה (אפילו אם בעל מום הוא). (וי"א שבתמורה קדוש, ובקדשים אינו קדוש). ב. י"א כסבור לומר תמורת עולה, ואמר תמורת שלמים, בתמורת שלמים קדוש, ובקדשים אינו קדוש. ג. י"א כסבור לומר שור שחור שיצא מביתו תחילה היא תמורה תחת זה, ויצא מפיו שור לבן, בתמורה לוקה ובקדשים אינו לוקה. ד. י"א באומר תצא זו ותיכנס זו, ואותה של הקדש תמימה היא ואינו יוצאת לחולין, אלא תופסת זו בקדושתה, והוא סבור שתצא לחולין כבעל מום, ולא נתכוין להמיר, ואע"פ כן לוקה, ולענין קדשים כגון שהיה יודע שהקדשים אסורין

לזרים, אבל סבר הוא שאם נפל בהן מום נאכלין בלא פדיון, אינו לוקה. ה. י"א באומר אכנס לבית זה ואקדיש ואמיר מדעתי, ונכנס והמיר והקדיש שלא מדעתו, בתמורה לוקה ובקדשים לא.

לרבי אליעזר כלאים, טרפה, ויוצא דופן, טומטום ואנדרוגינוס - לא קדושין בתמורה, שאם הן חולין והמירן בבהמת קדשים אינם נתפסין, ולא מקדישין לעשות תמורה, שאם הן קדושים והמיר בהמת חולין בהן אינה תמורה. ואיך יתכן שהן קדושים, במקדיש בהמה ואחר כך נטרפה, ובמקדיש ולד במעי אמו ויצא דרך דופן, וכלאים וטומטום ואנדרוגינוס אי אתה מוצא אלא בולדי קדשים, וקרבי יהודה שהולד עושה תמורה.

טעמו של רבי אליעזר - שלמד מבהמה טמאה שאינה קריבה ואין קדושה חלה עליה, ואע"פ שבעל מום קדושה חלה עליה, היינו משום שבמינו קרב, אבל טריפה לא נחשב במינה קריבה, שהטריפה דומה לטמאה שאסורה באכילה, משא"כ בעל מום שמותר באכילה.

המקדיש את הטרפה - לשמואל עושה קדושה למות, ואפילו אם הוממה אין פודין אותה להאכילה לכלבים אלא הולכת למיתה. ולר' אושעיא אינה אלא כמקדיש עצים ואבנים בלבד, ונפדית לאכול לכלבים, שאינה חשובה קדשים. וגם לשמואל יש תנא הסובר שמאחר שאינה ראויה לגופה לא חלה עליה קדושה, ולשיטתו המקדיש את הטרפה לא חלה עליה קדושת הגוף.

הדרן עלך יש בקרבנות.

פרק שלישי - אלו קדשים

דף י"ז ע"ב

אלו קדשים שוולדותיהן ותמורותיהן כיוצא בהן: ולד שלמים, ותמורתן, ולדן וולד ולדן עד סוף כל העולם, הרי הן שלמים, וטעונין סמיכה, ונסכים, ותנופת חזה ושוק. (ולר' אליעזר אפילו וולד שלמים לא יקרב שלמים - ראה להלן יח.). שנאמר בשלמים 'אם זכר אם נקבה' - זכר לרבות את הולד, נקבה לרבות את התמורה, שוולד הוא לשון זכר, ותמורה לשון נקיבה. 'אם' זכר לרבות ולד בעלי מומין, 'אם' נקבה לרבות תמורת בעלי מומין.

ונחלקו אמוראים בדין ולד בעלי מומין: י"א שנתרבו ליקרב, וכשיטת רבי אלעזר שאם הפריש נקבה לעולה וילדה הולד קרב עולה אע"פ שאמו אינה ראויה, וכך גם בולד בעל מום שלמים קרב שלמים. וי"א שנתרבו לרעה ודברי הכל, שאפילו חכמים מודים שקדושים לרעה.

ויש למדים וולד שלמים ותמורתן שקרב שלמים מ'רק קדשיך' אלו תמורות, 'אשר יהיו לך' אלו הולדות 'תשא ובאת' שלא תביאם לבית הבחירה וימותו שם, אלא 'ועשית עולותיך הבשר והדם', כדרך שאתה נוהג בעולה אתה נוהג בתמורה, כדרך שאתה נוהג בשלמים אתה נוהג בולדי שלמים ובתמורה.

ולד חטאת - הלכה למשה מסיני שהיא מתה. ולד אשם - הלכה למשה מסיני שכל שבחטאת מתה, באשם רועה. ואם הקריבן עובר בעשה, שנאמר 'רק'.

יום שלישי פרשת דברים - ה' מנחם-אב תשע"ט

דף י"ח ע"א

תמורת אשם אינה קריבה - למסקנת הגמרא הלכה למשה מסיני היא.

אשם שניתק לרעייה ושחטו סתם - כשר לשם עולה. ואם לא ניתק דינו לרעייה ואם שחטו סתם פסול, שנאמר 'אשם

הוא' בהוויתו יהא.

שיש שם עולה על אמו (שמצינו נקבה בעולת העוף, ועוד לכשתמכר דמיה עולה), אבל תמורת ולד אשם, שאין שם עולה על אמו, הוא מודה שמקריב עולה בדמיו והוא עצמו אינו קרב.

יום רביעי פרשת דברים - ו' מנחם-אב תשע"ט

דף י"ט ע"א

המפריש נקבה לפסחו - ירעה עד שיסתאב, ותמכר ויביא בדמיה פסח. ילדה, ירעה עד שיסתאב, וימכר ויביא בדמיו פסח. נשתיירה אחר הפסח, תרעה עד שיסתאב, ויביא בדמיה שלמים. ילדה, ירעה עד שיסתאב, וימכר, ויביא בדמיו שלמים. ולרבי אליעזר הוא עצמו יקרב בשלמים, כיון שמותר הפסח עצמו קרב שלמים, נמצא שם שלמים על אמו.

י"א שרבי אליעזר חולק גם כשילדה קודם הפסח שהולד עצמו קרב שלמים - שגם קודם פסח אם שחט את האם לשם שלמים כשר, שפסח בשאר ימות השנה שלמים הוא, נמצא שם שלמים על אמו. ולאביי מודה ר"א כשילדה קודם הפסח, שטעמו של רבי אליעזר הוא משום שלמקום שהמותר הולך (אילו היה נאבד ומפריש שני לאחריות ונמצא הראשון) שם הולד הולך, וקודם פסח הקדישו לדמי פסח, לכן גם הולד לדמי פסח, אבל לאחר הפסח המותר קרב שלמים, לפיכך גם הולד קרב שלמים.

המפריש נקבה מעוברת לפסח - לת"ק היא וולדותיה ירעו עד שיסתאבו, וימכרו, ויביא בדמיהם פסח. ולרבי אליעזר הוא עצמו יקרב פסח, שסובר כרבי יוחנן שאם שיירו משוייר, שעובר לאו ירך אמו, ואמו לא קדשה קדושת הגוף, אבל העובר קדושה קדושת פסח וקריבה.

דף י"ט ע"ב

מודה רבי אליעזר במפריש נקבה לאשם שאין בנה קרב אשם - לפי שאין שם אשם על אמו (שלא מצינו אשם נקיבה). וכן אינו קרב עולה שאין שם עולה על אמו.

המפריש נקבה לאשם - תרעה עד שתסתאב, ותימכר, ויביא בדמיה אשם. ואע"פ שאינו ראוי למה שהוקדש, אין אומרים זהו מומו וימכר בלא מום, שמתוך שחל עליו קדושת דמים חל עליו קדושת הגוף. ואם כבר קרב אשמו, יפלו דמיו לנדבה. לר' שמעון תימכר שלא במום, שמאחר שאינו ראוי למה שהוקדש מום גמור הוא זה, ולא קדשה קדושת הגוף, ותמכר מיד ותביא בדמיה אשם ור"ש לשיטתו שאין אומרים 'מיגו' שחל עליו קדושת דמים חל עליו קדושת הגוף.

הקדיש זכר לדמיו - לרב כהנא קדוש קדושת הגוף. ורבא היה חולק עליו וחזר בו והודה לדבריו.

אשם בן שנה והביאו בן שתיים, בן שתיים והביאו בן שנה - לת"ק כשירה, ולא עלו לבעלים לשם חובה. ולר' שמעון אינן קדושים כל עיקר.

מחוסר זמן שהקדישו לרבי שמעון קדוש - ואע"פ שאינו ראוי, למדים מבכור שקדוש ברחם לפני זמנו וקרב לאחר זמנו. לפיכך לשיטתו מחוסר זמן נכנס לדיר להתעשר.

יום חמישי פרשת דברים - ז' מנחם-אב תשע"ט

דף כ' ע"א

המקדיש נקבה לעולתו ולפסחו ולאשמו - לת"ק עושה תמורה. ולרבי שמעון לעולתו עושה תמורה, לפסחו ולאשמו אין עושה תמורה, שאין לך דבר שעושה תמורה אלא זה שקדוש קדושת הגוף שאם אינו ראוי להקריב אינו נמכר בלא מום אלא ירעה, ובעולה יש שם עולה עליה בעוף לפיכך עושה תמורה אע"פ שתרעה, וסובר כר"א בן עזריה שאפילו נדבה של עשיר ראוי לעולת העוף. (ולר"ש בן יהודה בדעת ר"ש גם לעולתו אינו עושה תמורה - להלן ע"ב). לשיטת

היה לו בהמת קדשים והיא רועה באפר, והגיע זמן הרגל לעלות - לא יאמר איני טורח אחריהן לבקשן באגם ולהוליכן, ואמתין עד פעם אחרת, אלא מוליכן מיד, שנאמר 'תשא ובאת' אפילו ממרעה שלהן. וי"א אפילו הן דשין את התבואה במוריגים.

ולד שלמים - לרבי אלעזר לא יקרב שלמים, גזירה שמא יגדל מהם עדרים עדרים. ולחכמים יקרב, וכן העיד ר' יהושע ור' פפייס.

וולד תודה, ותמורתה, וחילופיה (שאבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה) קרבים - שנאמר 'אם' על תודה מכל מקום. (ובזה לא חלק ר' אליעזר, שלא חשש שמא יגדל עדרים אלא בשלמים, ולא בתודה שאינה מצויה כשלמים).

לר"ש לא נחלקו חכמים ור"א אלא על ולד שלמים, אבל וולד וולד שלמים וולד וולד תמורה אין מחלוקת. לרבה לדברי הכל יקרבו, שלא חשש ר' אליעזר שמא יגדל עדרים אלא בולד, אבל וולד וולד אקראי בעלמא הוא ולא שכיח להשהותו כל כך. ולרבי יהושע בן לוי לדברי הכל לא יקרבו, שבולד ולד מודים חכמים לרבי אליעזר שמתוך מעשיה ניכרת מחשבתו שהוא רוצה לגדל עדרים. וכן דרשו בבבלייתא 'אם כשב' הוא מקריב, ולד ראשון קרב (כחכמים), ולד שני אינו קרב.

דף י"ח ע"ב

המעשר בהמותיו ויצאה נקבה בעשירי - ואחר כך ילדה, ולדה אינו קרב, אלא ירעה ויאכל במומו לבעלים כדין מעשר שנאכל במומו לבעלים, שנאמר 'אם כשב הוא מקריב' הוא קרב (ולד של שלמים), ואין ולד המעושרת קרב.

רב פפייס העיד שאכלו שלמים בפסח וולדה שלמים בחג - ולא עברו על עשה בעצרת משום רגל ראשון: י"א שהיה חולה בעצרת, וי"א שאכלוהו בחג של עצרת.

קדשים שעבר עליהם רגל אחד - לרבא בכל יום ויום עובר עליהם בכל תאחר.

ולד תודה, ותמורתה, ולדן וולד ולדן עד סוף כל הדורות - הרי אלו כתודה, שנאמר 'ואם על תודה' לרבות ולדות תודה תמורות וחליפות שקרבים תודה, אבל אין כולן טעונות לחם, שנאמר 'על זבח התודה', תודה טעונה לחם, ולא ולדה ותמורתה וחליפתה טעונה לחם.

המפריש תודה ואבדה, והפריש אחרת תחתיה, ונמצאת הראשונה, והרי שתייהן עומדות - איזו שירצה יקריב ולחמה עמה, שנאמר 'תודה יקריב'. ואין שניה טעונה לחם, שנאמר 'יקריבנו' אחת ולא שתיים.

תמורת עולה, ולד תמורה, ולד ולד ולדה עד סוף כל העולם - הרי אלו כעולה, וטעונין הפשט וניתוח וכליל לאשם. (י"א ששיטת רבי אליעזר היא וחכמים חולקין - כמבואר מיד בסמוך). המפריש נקבה לעולה וילדה זכר - לת"ק ירעה עד שיסתאב וימכר ויביא בדמיו עולה, ולר' אליעזר הוא עצמו יקרב עולה.

י"א שלחכמים הסוברים במפריש נקיבה לעולה וילדה זכר שירעה עד שיסתאב, גם תמורת עולה וולד תמורה ירעה עד שיסתאב. וי"א שלא נחלקו אלא במפריש נקיבה משום שאמו אינה קריבה, אבל בתמורה שאמו קריבה, מודים חכמים שקרב עולה.

תמורת אשם, ולד תמורה, ולדן ולדן עד סוף כל העולם - לת"ק ירעו עד שיסתאבו, וימכרו ויפלו דמיו לנדבה. ולרבי אלעזר ימותו, ולרבי אליעזר יביא בדמיהן עולה. י"א שרבי אליעזר עצמו סובר שהוא קרב כמו בתמורת עולה, אלא שטוען לחכמים שלדבריהם שהוא רועה, מותרות הולכין לנדבת יחיד (וחכמים חלקו עליו שהוא לנדבת ציבור). וי"א שלא אמר ר' אליעזר שהוא קרב אלא במפריש נקבה לעולה,

רבי, פסח עושה תמורה לפי שמותרו קרב שלמים, אבל אשם אין עושה תמורה, שסובר שמותרו לנדבת ציבור, ואין תמורה בציבור.

כהן גדול שהפריש פרה לפרו - אינה קדושה קדושת הגוף גם לרבי שמעון, ואע"פ שיש שם חטאת על הפרה בפרת חטאת, קדשי בדק הבית היא ואין עושה תמורה. וכן יחיד שהפריש שעיר לשעירתו, או נשיא שהפריש שעירה לשעירו - אינו קדוש, אע"פ שיש שעיר בנשיא ושעירה ביחיד, לפי שיחיד ונשיא שני גופים הן. וגם אם חטאו עד שלא נתמנו, והפריש שעיר לשעירתו - אינו קדוש, אע"פ שאילו חטא עתה מביא שעיר, הרי לא חטא ולא נתחייב בשעיר.

האומר הרי עלי עולה - לת"ק יביא כבש, ולר"א בן עזריה או תור או בני יונה.

המקדיש נכסיו והיה בהן בהמה ראויה לגבי מזבח, זכרים ונקבות - לר"א זכרים ימכרו לצרכי עולות, ונקבות ימכרו לצרכי שלמים, ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית. ולרבי יהושע זכרים עצמן יקרבו עולות, ונקבות ימכרו לצרכי שלמים, ויביא בדמיהן עולות, ושאר נכסים יפלו לבדק הבית. וסובר כר"ש בן יהודה בדעת ר"ש, שכל שאינו ראוי הוא עצמו ליקרב, לא חל עליו קדושת הגוף, לפיכך לא חל קדושת הגוף על הנקיבות שאין ראויות לעולה, ולא מועיל מה שיש שם עולה על אמו, וסובר שגם המפריש נקיבה לעולתו אין עושה תמורה.

דף כ"ע"ב

תמורת אשם, ולד תמורה (שהמיר נקיבה לאשמו וילדה), ולדן ולד ולדן עד סוף כל העולם - לת"ק ירעו עד שיסתאבו, וימכרו, ויפלו דמיו לנדבה. לרבי אליעזר ימותו, ולרבי אלעזר יביא בדמיה עולות.

אשם שמתו בעליו ושכיפרו בעליו - לת"ק ירעו עד שיסתאבו, וימכרו ויפלו דמיו לעולת נדבת ציבור, ואינו סומך עליה ולא מביא נסכים, ונסכיה משל ציבור, וגם אם הוא כהן עבודתה ועורה משל אנשי משמר. ולר' אליעזר ימותו. לר' אלעזר יביא בדמיה עולת יחיד, וסומך עליה, ומביא נסכים, ונסכיה משלו, ואם היה כהן עבודתה ועורה שלו.

לרב נחמן אמר רבה בר אבון מחלוקת ת"ק ורבי אליעזר לענין ולד תמורה קודם כפרה, שלר"א ימות שאם ירעה כיון שדמיה קרבין יבוא להחליף ולהקריב לאשם, ולחכמים כיון שהוא עצמו לא קרב עולה אין חוששין שיחליף. אבל לאחר כפרה שאין לחשוש לאחלופי לדברי הכל הולד עצמו קרב עולה. והקשו על דבריו מדברי רב חנניא שולד תמורה אינו קרב.

הפריש נקבה לאשם - י"א שלרבי אליעזר אין בנה קרב עולה, שלא אמר אלא בהפריש נקיבה לעולה שיש שם עולה על אמו, אבל לא באשם שאין שם אשם על אמו. ולר' אבין בנה קרב לעולה, שאין טעמו של רבי אליעזר משום שיש שם עולה על אמו, אלא משום שהבן ראוי להקרבה, וה"ה בן של אשם שראוי להקרבה. ומה ששנינו שולד ולדן עד סוף העולם מביא בדמיהן עולה והוא עצמו אינו קרב, היינו כשילדה נקבות עד סוף העולם.

יום שישי פרשת דברים - ה' מנחם-אב תשע"ט

דף כ"א ע"א

תמורת הבכור והמעשר, ולדן ולדן עד סוף העולם - הרי אלו כבכור וכמעשר, ויאכלו במומן לבעלים.

מה בין בכור ומעשר לבין כל הקדשים: א. שכל הקדשים

נמכרים באיטלו, ונשחטין באיטלו, ונשקלין בליטרא, חוץ מבכור והמעשר, לפי שאין הנאה להקדש במכירתם, שדמי בכור לכהן ודמי מעשר לבעלים, ומשום הנאה שלהם אין מזלזלין בקדשים. ב. כל הקדשים יש להן פדיון ולתמורתיהן פדיון, חוץ מבכור והמעשר. ג. כולן באין מחוצה לארץ, חוץ מבכור והמעשר, שאין באין לכתחילה, ואם באו תמימים יקרבו, בעלי מומין יאכלו במומן לבעלים. (ולרבי עקיבא אין מביאין בכור מחו"ל - ראה ע"ב.) וטעם הדבר, שהבכור והמעשר יש להן תקנה במקומן, שירעו עד שיסתאבו ויאכלו במומן לבעלים, אבל שאר כל הקדשים אף על פי שגולד בהם מום הרי אלו בקדושתן, וצריך להעלות דמיהן ולהקריבן.

המטיל מום בתמורת בכור ומעשר - פטור, שנאמר 'לא תפדה קדש הם', הם קריבין ולא תמורתן, וכיון שאינו קרב המטיל בו מום פטור. וכן המטיל מום בתשיעי של מעשר - פטור, שנאמר 'עשירי' להוציא את התשיעי שאינו קרב, וכיון שאינו קרב המטיל בו מום פטור.

רבי ישמעאל דרש שאין מעלין מעשר שני בזמן הזה לאכלו בירושלים - שנאמר 'ואכלת לפני ה' אלקיך מעשר דגנך ותירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך', הקיש מעשר לבכור, מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית, אף מעשר אין נאכל אלא בפני הבית. וסובר שקדושה ראשונה לא קידשה לעתיד לבוא, ואע"פ שיש להסתפק גם בבכור, למד מעשר מבכור שנזרק דמו בפני הבית, וחרב הבית ועדיין בשרו קיים, שמאחר שאם היה הדם לפנינו אינו בר זריקה, למדים בשר מדם, ולמד מעשר מבכור. ואע"פ שאין למדין למד מן הלמד בקדשים - מעשר חולין הוא, וגם לסובר שהולכין אחר מלמד, בשר ודם דבר אחד הוא.

דף כ"א ע"ב

כל התורה כולה למדין למד מן הלמד - חוץ מן הקדשים שאין למדין למד מן הלמד! י"א שהולכים אחר הלמד, שאם הוא חולין למדים, וי"א שהולכים אחר מלמד, וגם אם הלמד חולין אין למדים למד מן הלמד אם המלמד הוא קדשים.

לרבי עקיבא אין מעלין בכור מחוצה לארץ לארץ בזמן שבית המקדש קיים כדי להקריבו - שנאמר 'ואכלת לפני ה' אלקיך מעשר דגנך ותירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך', ממקום שאתה מעלה מעשר דגן אתה מעלה בכור, ולא ממקום שאי אתה מעלה מעשר דגן. ולשיטתו אמרו שכן אנטיגנוס העלה בכורות מבבל ולא קבלו ממנו.

אין בין שילה לירושלים - אלא שבשילה אוכלין קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה, ובירושלים לפני מן החומה. וכאן וכאן קדשי קדשים נאכלין לפני מן הקלעים. ומנין שמעשר שני אינו נאכל בירושלים בכל הרואה - שנאמר 'ואכלת לפני ה' אלקיך מעשר דגנך ותירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך', מקיש מעשר לבכור, מה בכור אינו נאכל אלא לפני מן החומה, שהרי קדשים נפסלין ביוצא, אף מעשר אינו נאכל אלא לפני מן החומה.

בכור שעברה שנתו אינו נפסל - לאחרים שנאמר 'מעשר דגנך ותירושך ויצהרך', מקיש בכור למעשר, מה מעשר אינו נפסל משנה לחבירתה, אף בכור אינו נפסל משנה לחבירתה. ולשאר תנאים שנאמר 'שנה בשנה', לימד על הבכור שאינו נפסל משנה לחברתה.

בכור נאכל לשני ימים ולילה אחד - לאחרים שנאמר 'שנה בשנה', יום אחד משנה זו, ויום אחד משנה אחרת. ולחכמים שנאמר 'יהיה לך כחזה התנופה', כחזה ושוק של שלמים שנאכלים שני ימים ולילה אחד.

הדרן עלך אלו קדשים